

1.04 Strokovni članek

UDK 930.25(497.4):614.2

Prejeto: 16. 7. 2018

Fondi zdravstvenih ustanov v pokrajinskih arhivih in Arhivu Republike Slovenije

MARIJA GRABNAR

višja svetovalka – arhivistka

Arhiv Republike Slovenije

Zvezdarska 1, SI-1102 Ljubljana

e-pošta: marija.grabnar@gov.si

Izvleček

Avtorica predstavi 53 arhivskih fondov s področja zdravstva, ki jih hranijo slovenski javni arhivi. Ti s 1676,73 tekočimi metri gradiva predstavljajo dobra 2 % arhivske kulturne dediščine na Slovenskem. Osvetli zakonsko ureditev varstva, ki je vplivala na stanje ohranjenosti gradiva, zlasti na valorizacijo javnopравnih oseb s področja zdravstva, ki pri svoji dejavnosti ustvarjajo potencialno arhivsko gradivo. Poudari pomen živih stikov z ustvarjalci gradiva, zlasti pri valorizaciji njihovega gradiva in pripravi pisnih strokovnih navodil za odbiranje arhivskega gradiva. S tabelarno in grafično predstavitevjo omogoči pregled nad količino, vrsto in časom nastanka vsega ohranjenega gradiva po posameznih slovenskih arhivih.

Abstract

ARCHIVAL FONDS OF HEALTH CARE INSTITUTIONS IN REGIONAL ARCHIVES AND THE ARCHIVES OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

The author presents 53 archival fonds in the field of health care managed by Slovenian public archives. The archival fonds with their 1676.73 linear meters of records represent only 2% of archival cultural heritage in Slovenia. The author sheds light on the regulation of the protection of archival records, which influenced the state of their preservation; specifically she sheds light on the appraisal of entities under public law in the field of health care who create potential archival records. The importance of direct contact with the creators of archival records is presented, in particular when appraising their records and in preparation of written professional instructions for the archival appraisal. Through tabular and graphic representation, an overview of quantity, type, and date of the creation of all preserved records in individual Slovenian archives is provided.

Ključne besede:

arhivski fondi, zdravstvo, valorizacija, odbiranje, prevzem, pisna strokovna navodila, zdravstvene institucije

Key-words:

Archival fonds, health care, archival appraisal, selection, acquisition, written professional instructions, health care institutions

Uvod

Fondi zdravstvenih ustanov slovenskih javnih arhivov raziskovalcem omogočajo najrazličnejše raziskave, ki potrjujejo kar najširši pomen medicine. Obseg in pogostost njihove uporabe v znanstvene in druge namene se večata le polagoma, a trend je v zadnjih desetih letih vendarle opazen. Osvetlitev tega dela arhivske dediščine je pomembna tudi z vidika postopnega in boljšega razumevanja celote.

V prispevku sledimo predpisom, ki so vplivali na dejansko stanje, in poudarimo tiste postopke in dejanja, ki so po naši oceni bistveno vplivali na ohranjenost, raznovrstnost in količino gradiva. Pri sumarnih predstavitev se naslanjamo na podatke iz skupnih letnih poročil o delu slovenskih javnih arhivov 1999–2016¹ in opisov fondov na spletu (Evidenca fondov in zbirk Arhiva Republike Slovenije (v nadaljevanju: Arhiv RS),² vzajemna podatkovna zbirka slovenskih regionalnih arhivov SIRANET).³ Konkretno vire in literaturo navajamo na koncu prispevka.

Definicija pojma »fond«

Najprej razložimo pomen pojma »fond«, ki ga uporabljamo v arhivistiki v skladu z mednarodnimi standardi.⁴ »Je celota zapisov, ne glede na obliko ali medij, ki so nastali, oz. so bili zbrani in uporabljeni pri dejavnosti posameznih oseb, družin in pravnih oseb med njihovim delovanjem«. Še krajše ga predstavi Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva (Uradni list RS, št. 42/2017; v nadaljevanju: UVDAG), po kateri je »/.../ arhivsko gradivo, ki je praviloma nastalo med delovanjem enega ustvarjalca«. Pri tem dodajmo, da arhivisti lahko združimo gradivo posamezne javnopravne osebe in njenih predhodnic v en fond – takšen je primer fonda Bolnišnica Golnik^{5,6}, ali pa ga predstavimo v več fondih, kot je primer Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani⁷ in njegovih predhodnic Deželne civilne bolnice v Ljubljani⁸ in Obče državne bolnice v Ljubljani.⁹ Odločata količina in pomen gradiva, spremenljivki, ki ob novih pridobitvah podobnega oz. sorodnega gradiva vplivata na razdružitev prvotnega in oblikovanje novega fonda. Če predpostavimo hipotetično pridobitev večje količine gradiva Inštituta za pljučne bolezni in tuberkulozo, predhodnika Bolnišnice Golnik, ki ga je doslej

¹ Internetni vir: Skupna letna poročila o delu slovenskih javnih arhivov, http://www.arhiv.gov.si/si/o_arhivu/letni_programi_in_porocila/skupna_porocila_slovenskih_javnih_in_cerkvenih_arhivov/. Pridobljeno 5. 6. 2018.

² Internetni vir: Evidenca fondov in zbirk Arhiva RS, <http://arsq.gov.si/Query/suchinfo.aspx>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

³ Internetni vir: Podatki o arhivskem gradivu slovenskih regionalnih arhivov, <http://www.sir-anet.si/suchinfo.aspx>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

⁴ Pivk: Druga izdaja, str. 117–128.

Podobno navaja tudi UVDAG v svojem 57. členu: »Arhivski fond je arhivsko gradivo, ki je praviloma nastalo med delovanjem enega ustvarjalca.«
Prim.: UVDAG, 57. člen.

⁵ Internetni vir: SI AS 399 Bolnišnica Golnik, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?id=23846>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

⁶ Celotni naslov fonda SI AS 399 je Bolnišnica Golnik – Klinični oddelek za pljučne bolezni in alergijo.

⁷ Internetni vir: SI AS 426 Univerzitetni klinični center v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23902>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

⁸ Internetni vir: SI AS 424 Deželna civilna bolnica v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23895>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

⁹ Internetni vir: SI AS 425 Obča državna bolnica v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23898>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

le malo evidentiranega, bi tovrstna pridobitev povzročila oblikovanje novega fonda s tem imenom.

Določitev ustvarjalcev arhivskega gradiva s področja zdravstva in pristojnosti nad njimi

Vrednotenje ustvarjalcev arhivskega gradiva, v našem primeru bolnišničnih ustanov, ki ustvarjajo potencialno arhivsko gradivo, je bilo izpeljano že v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Zakon o naravni in kulturni dediščini (Uradni list SRS, št. 1/81, 42/86, 26/92, 75/94 – ZUJIPK, 7/99 – ZVKD in 56/99 – ZON; ZNKD) je leta 1981 pri tem predvideval sodelovanje pokrajinskih arhivov z občinskimi upravnimi organi, pristojnimi za kulturo,¹⁰ in Arhiva SRS z republiškim upravnim organom.¹¹ Rezultati so bili v občinskih glasilih objavljeni sezname ustvarjalcev arhivskega gradiva, ki naj bi svoje arhivsko gradivo predali pristojnim pokrajinskim arhivom, in seznam, objavljen v uradnem listu leta 1982,¹² tistih ustvarjalcev, ki naj bi gradivo predali republiškemu arhivu. Slovenski pokrajinski arhivi so se takrat odločili za bistveno manjše število ustvarjalcev, kot jih pokrivajo danes, republiški arhiv pa je navedel skoraj vse bolnišnične ustanove, ki so tudi danes v njegovi pristojnosti. Na odločitve sta po vsej verjetnosti vplivala pomen zdravstvenih zavodov (v primeru republiškega arhiva gre za osrednje slovenske zdravstvene ustanove) in do takrat že vzpostavljena tradicija varstva arhivskega gradiva nekaterih regijskih bolnišnic. Takšni so primeri Splošne bolnišnice Maribor (Pokrajinski arhiv Maribor je njeno gradivo prevzemal že vse od l. 1964)¹³, Bolnišnice Ormož (prve popise arhivskega gradiva je Zgodovinski arhiv Ptuj izdelal že leta 1984)¹⁴ in zlasti Splošne bolnišnice Celje, ki je, tudi zaradi poplav, ki so jo prizadele, iskala stike z Zgodovinskim arhivom Celje že vse od srede 60. let prejšnjega stoletja.¹⁵

Veliko spremembo je napovedal Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (Uradni list RS, št. 20/97, 32/97 – popr.; ZAGA) leta 1997, ko je med ustvarjalce arhivskega gradiva, ki naj bi po navodilih pristojnega arhiva iz lastnega dokumentarnega gradiva odbrali arhivsko gradivo, uvrstil javnopravne osebe, ki izvajajo javna pooblastila oz. opravljajo javno službo.¹⁶ Obenem je napovedal izdajo enotnega seznama javnopravnih oseb v pristojnosti Arhiva RS in posame-

¹⁰ *Občinski upravni organ, pristojen za kulturo, na predlog arhiva določi tiste družbene pravne osebe in društva, katerih arhivsko gradivo bo v skladu s tem zakonom prevzemal arhiv.*
Prim.: ZNKD, 95. člen.

¹¹ *»Republiški upravni organ, pristojen za kulturo, določi na predlog Arhiva SRS tiste družbene pravne osebe in društva, katerih arhivsko gradivo bo v skladu s tem zakonom prevzemal Arhiv SRS.«*
Prim.: ZNKD, 95. člen.

¹² Seznam družbenih pravnih oseb in društev, katerih arhivsko gradivo bo v skladu z ZNKD prevzemal Arhiv SRS.

¹³ Internetni vir: S_PAM/1384, Splošna bolnišnica Maribor, <http://www.siranet.si/detail.aspx?ID=43075>. Pridobljeno 15. 6. 2018.

¹⁴ Internetni vir: S_ZAP/0083, Bolnica Ormož, <http://www.siranet.si/detail.aspx?id=59451>. Pridobljeno 15. 6. 2018.

¹⁵ Zelič, Lesjak, Aristovnik: Upravljanje z dokumentarnim in arhivskim gradivom v Splošni bolnišnici Celje, str. 243–262.

¹⁶ *»Arhivsko gradivo organov državne oblasti in organov lokalnih samoupravnih skupnosti ter pravnih oseb, ki izvajajo javna pooblastila oziroma opravljajo javno službo (v nadaljnjem besedilu javnopravne osebe) se odbere iz dokumentarnega gradiva po navodilih pristojnega arhiva (v nadaljnjem besedilu: javno arhivsko gradivo).«*
Prim.: ZAGA, 3. člen.

1789.		Šte. Bol.	J. J. J. 1811.		Šte. Bol.
		N ^o			N ^o
501.	Tomitšarža Maria	1.	3.	Ermenya Cisarica	10.
1790.	Dobraučin Sestrand	2.	11.	Brenig Maria	11.
1790.	Dragoza Helena	10.	7.	Sollner Maria	22.
1791.	Lanjšhin Ignac	14.	21.	Sollner Maria	20.
1792.	Dachmann Anna	13.	43.	Donovitchy Ursula	10.
1793.	Sollner Maria	16.	16.	Donovitchy Maria	12.
1794.	Donovitchy Kati	17.	21.	Sollner Maria	14.
1796.	Sollner Maria	19.	12.	Donovitchy Maria	12.
1797.	Donovitchy Kati	19.	18.	Sollner Maria	14.
1799.	Sollner Cisarica	22.	3.	Donovitchy Maria	16.
1800.	Donovitchy Anna	23.	9.	Donovitchy Maria	16.
1801.	Sollner Katalin	25.	8.	Donovitchy Maria	17.
1802.	Dragoza Helena	3.	5.	Donovitchy Maria	17.
1803.	Dragoza Helena	6.	23.	Donovitchy Maria	17.
1804.	Donovitchy Anna	7.	9.	Donovitchy Maria	17.
1805.	Sollner Cisarica	8.	6.	Donovitchy Maria	17.
1806.	Dachmann Helena	9.	11.	Donovitchy Maria	17.
1807.	Dragoza Ursula	9.	8.	Donovitchy Maria	17.
1808.	Sollner Maria	2.	10.	Donovitchy Maria	17.
1809.	Donovitchy Kati	3.	4.	Donovitchy Maria	17.
1810.	Donovitchy Kati	4.	1.	Donovitchy Maria	17.
1811.	Donovitchy Kati	4.	5.	Donovitchy Maria	17.
1812.	Dragoza Ursula	4.	8.	Donovitchy Maria	17.
1813.	Dragoza Ursula	5.	13.	Donovitchy Maria	17.

Indeks porodnic Deželne civilne bolnice v Ljubljani 1789–1865, ena najstarejših ohranjenih zdravstvenih evidenc v slovenskih arhivih (SI AS 424 Deželna civilna bolnica v Ljubljani).

znih regionalnih arhivov.¹⁷ Ta je bil predstavljen šele 2005,¹⁸ na njem pa so kot ustvarjalci arhivskega gradiva navedeni vsi javni zdravstveni zavodi, ki izvajajo po Zakonu o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05, 15/08 – ZPacP, 23/08, 58/08 – ZZdrS-E, 77/08 – ZDZdr, 40/12 – ZUJF, 14/13, 88/16 – ZdZPZD in 64/17; ZZDej) storitve na primarni, sekundarni in terciarni ravni. Vpisanih je skupaj 89 zdravstvenih domov, splošnih in specialnih bolnišnic ter klinik, kliničnih oddelkov in kliničnih inštitutov ter dveh pomembnih institucij nacionalnega pomena, Inštituta za varovanje zdravja Republike Slovenije in Zavoda Republike Slovenije za transfuzijsko medicino. Pokrajinskim arhivom je bila prepuščena skrb za zavode na primarni in sekundarni ravni – zdravstvene domove, splošne in specialne bolnišnice,¹⁹ Arhivu RS za zavode na terciarni ravni – klinike, klinične oddelke, inštitute in omenjeni instituciji, ki izvajata dejavnosti javnega zdravja oz. preskrbujeta s krvjo.

Število zavodov, ki so v pristojnosti posameznih regionalnih arhivov, je odvisno od obsega njihove teritorialne pristojnosti in javne zdravstvene službe, ki je na teh območjih organizirana. Zgodovinski arhiv Ljubljana kot največji regionalni arhiv je po tem seznamu pokrival 28 zavodov, razmeroma veliko tudi Pokrajinski arhiv Maribor (15) in Zgodovinski arhiv Celje (20), bistveno manj Pokrajinski arhiv Koper (10), Pokrajinski arhiv v Novi Gorici (5) in najmanj Zgodovinski arhiv na Ptuj (4). Arhiv Republike Slovenije je odgovarjal za vse osrednje ustanove terciarnega pomena (7).

Število²⁰ se bistveno ni spremenilo v Regis-

¹⁷ ZAGA, 14. člen: Minister izda seznam pravnih oseb ter njihovih organizacijskih enot, za katere so pristojni Arhiv Republike Slovenije, posamezni regionalni arhivi in arhivi lokalnih samoupravnih skupnosti, kadar so ti ustanovljeni.

¹⁸ Seznam pravnih oseb in njihovih organizacijskih enot, za katere so pristojni Arhiv Republike Slovenije, posamezni regionalni arhivi in arhivi lokalnih samoupravnih skupnosti, kadar so ti ustanovljeni. Izdal ga je minister za kulturo dr. Vasko Simoniti 28. 1. 2005, ni pa bil objavljen v uradnem listu.

¹⁹ Zakon eksplicitno ne zamejuje pristojnosti pokrajinskih arhivov na zdravstvene ustanove primarne in sekundarne ravni. Primer je Univerzitetni klinični center Maribor, ki se je razvil iz Splošne bolnišnice Maribor in je v pristojnosti Pokrajinskega arhiva Maribor.

²⁰ Nanj vplivajo ukinitve, razdružitve oz. spremembe dejavnosti, na primer: Inštitut za varovanje zdravja RS z 9 območnimi enotami se je 2014 spremenil v dva nova zavoda, Nacionalni inštitut za javno zdravje in Nacionalni laboratorij za javno zdravje, oba v pristojnosti Arhiva Republike Slovenije.

tru ustvarjalcev javnega arhivskega gradiva (REGUST), ki ga v elektronski obliki upravlja Arhiv Republike Slovenije (izvaja vpise in spremembe na podlagi pristojnega arhiva), vodijo pa ga vsi slovenski arhivi. Zakon ga je po prvi predstavitvi leta 2006 še dograjeval,²¹ njegova prva verzija na spletu je bila predstavljena 2011.²² Zlasti je pomembna dopolnitev Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih iz 2014,²³ ko med ustvarjalce arhivskega gradiva šteje tudi zasebnopravne osebe, ki so si pridobile status delovanja v javnem interesu, teh namreč med zdravstvenimi zavodi ni malo.

Valorizacija gradiva

Valorizacija gradiva, prepoznavanje najvrednejšega ali, kakor ga opiše veljavni zakon,²⁴ tistega, ki ima »trajen pomen za zgodovino, druge znanosti, kulturo in trajen pomen za pravni interes pravnih in fizičnih oseb«, je bila osrednja naloga slovenske arhivistike oz. arhivskih strokovnjakov od samih začetkov institucionalne skrbi za arhivsko kulturno dediščino. Odražala pa se je različno glede na kadrovske zasedenost in materialne danosti povojnih arhivov. Nanjo so vplivali zlasti primarno stanje urejenosti dokumentov zdravstvenih zavodov na Slovenskem in dejstva, da niso bili obravnavani kot tipično registraturno gradivo.

Prezemi matičnih knjig bolnikov Deželne civilne bolnice iz začetka 19. stoletja od uprave Kliničnih bolnic leta 1951²⁵ s strani Arhiva RS oz. arhivarjev takratnega Osrednjega državnega arhiva se štejejo za najstarejše prevzeme zdravstvene dokumentacije slovenskih arhivov, po vsej verjetnosti pa tudi za najstarejše pristope k vrednotenju. Kakšne kriterije so uporabili pri neposredni analizi, ne vemo, gotovo pa so upoštevali pomen javnopravne osebe (Civilna deželna bolnica je osrednja bolnišnica Kranjske) in starost gradiva. To sta tipična kriterija, ki so ju, poleg preostalih, arhivski strokovnjaki prakticirali in postopoma zakonsko oblikovali v naslednjih desetletjih. Merila in načela vrednotenja so bila sprva, v 70. letih prejšnjega stoletja, uporabljena v »/.../ vnaprejšnjem izločitvenem seznamu gradiva, ki ni imel več pomena za tekoče delo«²⁶ –govorimo o t. i. negativni selekciji, kasneje, v 80.²⁷ in 90.²⁸ letih, pa so predstavljena v dveh pravilnikih (vključno s seznamom gradiva, ki se je štel za arhivsko gradivo). Z zakonsko zahtevo po izdelavi pisnih strokovnih navodil za posamezno javnopravno osebo konec 90. let²⁹ pa je izvedba valorizacije dobila pravni okvir, kakršnega bolj ali manj poznamo danes.

K razvoju in oblikovanju meril so pripomogle tudi raziskave arhivskih

²¹ Predstavita ga 54. člen Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS 30/2006; ZVDAGA) in 3. člen UVDAG. Podatke, ki naj bodo v registru evidentirani za vsako javnopravno osebo – ustvarjalko arhivskega gradiva pa predpiše 70. člen UVDAG iz leta 2006 (Uradni list RS, št. 30/ 2006), podrobneje pa 4. člen nove UVDAG (Uradni list RS, št. 42/ 2017) iz leta 2017.

²² REGUST – register ustvarjalcev arhivskega gradiva – Navodilo za uporabnike (Tekoča zbirka ARS, zadeva št. 62510-56/2011/26).

²³ Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (Uradni list RS, št. 51/2014, 54. člen, druga alineja; ZVDAGA – A).

²⁴ 2. člen ZVDAGA, 30/6, 51/14.

²⁵ Grabnar: Valorizacija zdravstvene dokumentacije, str. 31–34.

²⁶ Navodilo o odbiranju arhivskega gradiva iz registraturnega gradiva.

²⁷ Pravilnik o odbiranju in izročanju arhivskega gradiva arhivu.

²⁸ Pravilnik o odbiranju in izročanju javnega arhivskega gradiva arhivu (Uradni list RS, št. 59/1999 + priloga Seznam dokumentarnega gradiva ..., »/.../ za katerega se šteje, da je praviloma vedno arhivsko gradivo«.

²⁹ ZAGA leta 1997 predpiše sodelovanje med javnopravnimi osebami – ustvarjalkami arhivskega gradiva – in pristojnimi arhivi pri izdelavi navodila, t. i. Pravilnik, dve leti kasneje pa že govori o pisnem strokovnem navodilu.

strokovnjakov Jožeta Žontarja,³⁰ Janeza Kopača³¹ in zlasti Vladimirja Žumra, direktorja Arhiva RS v letih 1993–2004, ki se je posvetil celotnemu ravnanju s spisi³² in zlasti valorizaciji in odbiranju arhivskega gradiva.³³

Predstavitve *Pisnega strokovnega navodila za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega gradiva* v veljavni zakonodaji³⁴ ni bistveno drugačna od prejšnjih. Sprejme ga najmanj tričlanska komisija, skupaj s članom ustvarjalca arhivskega gradiva, ki jo imenuje predstojnik arhiva. Navodilo se izda za vsako javnopravno osebo posebej, sicer (pomemben pudarek, ki ga prejšnja zakonodaja ni poznala) se z vsem gradivom ravna kot z arhivskim.³⁵ V njem je osrednje-ga pomena navedba arhivskega gradiva z obrazložitvijo.

Večina pisnih strokovnih navodil, ki so jih slovenski arhivi izdali bolnišničnim zavodom po letu 2000,³⁶ je odraz velikih urejevalnih del ob prevzemih, le-ti namreč omogočijo vpogled v celoto, ki je za valorizacijo nujna.

Še boljši pregled omogoča poslovanje zavoda po klasifikacijskem načrtu, saj ta z vpisanimi roki hranjenja, določenimi v skladu z obstoječimi predpisi in potrebami poslovanja, omogoča sprotno uničenje dokumentov s pretečenimi roki in odbiranje arhivskega gradiva. Mnoge, zlasti večje slovenske bolnišnice postopoma pristopajo k takemu poslovanju,³⁷ saj jih k temu sili vse večja količina izvorno elektronskih dokumentov. Pisno strokovno navodilo se za posamezni zdravstveni zavod v tem primeru nasloni na njegov klasifikacijski načrt. Takšna so 4 pisna strokovna navodila, ki jih je izdal Arhiv Republike Slovenije: leta 2010 Psihiatrični kliniki Ljubljana,³⁸ leta 2012 Univerzitetnemu klinične-

Gradivo Onkološkega inštituta v depojih Arhiva Republike Slovenije na Roški oz. Poljanski cesti (foto: Lucija Planinc 2014).

³⁰ Žontar: Zgodovinopisje, str. 17–20.

³¹ Kopač: Arhivsko gradivo, str. 73–79.

³² Žumer: Poslovanje z zapisi.

³³ Žumer: Valorizacija dokumentarnega gradiva.

³⁴ ZVDAGA-A, 40. člen; UVDAG, 19. in 20. člen.

³⁵ ZVDAGA-A, 34. člen.

³⁶ V letnih poročilih slovenskih arhivov jih je v obdobju 2005–2016 omenjenih vsaj 13, a opisi niso formalizirani.

³⁷ Žumer: Enotni klasifikacijski načrt, str. 58.

³⁸ Tekoča zbirka ARS, spis št. 62510-112/ 2007/126.

mu centru Ljubljana³⁹ in 2014 Nacionalnemu inštitutu za javno zdravje⁴⁰ oz. že prej leta 2010 njegovemu predhodniku Inštitutu za varovanje zdravja Republike Slovenije.

Oba načina pa imata pomanjkljivosti. Prvi sloni na pregledu že ustvarjenih dokumentov, je »pogled v zgodovino« zavoda, ne vpliva pa na vnaprejšnje varstvo arhivskega gradiva. Drugi, ki sloni na klasifikacijskem načrtu, pa varstvo arhivskega gradiva predvideva, ne pa nujno tudi uresniči. Nemalokrat namreč zavodi lastnih klasifikacijskih načrtov ne uporabljajo ali pa jih uporabljajo selektivno, le za posamezne vrste dokumentov.

Pisno navodilo za določanje arhivskega gradiva je torej pomemben, ne pa edini pokazatelj in zagotovilo za izvajanja varstva arhivskega gradiva. Vladimir Žumer⁴¹ je na mednarodni arhivski konferenci novembra 1eta 1999 v Dubrovniku (*Integriteta in avtonomija arhivov*) ob predstavitvi praks svetovne in evropske arhivistike poudaril, da ni »/.../ absolutne veljavne in uporabne metode pri iskanju« – po T. R. Schellenbergu⁴² »/.../ pametnih rešitev med dvema skrajnostima, med zahtevo po celostnem ali celo celotnem ohranjanju vseh vrst zapisov ter prakso radikalne selekcije«. Arhivisti zatorej tudi pri vrednotenju gradiva v osredje postavljamo »živo zunanjo službo«, ki jo razumemo kot stalno sodelovanje z ustvarjalci, skrbniki in uporabniki gradiva. Takšen je bil primer vrednotenja slikovnega gradiva Onkološkega inštituta⁴³ ali pa odločitev, ki smo jo sprejeli po nasvetu Zvonke Zupanič Slavec,⁴⁴ da prevzamemo vse popise bolnikov Bolnišnice Golnik iz let 1947–1960, ker je bila bolnišnica tedaj ključna za zdravljenje tuberkuloze v celotnem prostoru nekdanje skupne države Jugoslavije.

³⁹ Tekoča zbirka ARS, spis št. 62510-100/2009/22.

⁴⁰ Tekoča zbirka ARS, spis št. 020-3/2014/7.

⁴¹ Žumer: Strokovni in politični vidiki, str. 42.

⁴² Theodore Roosevelt Schellenberg (od 24. 2. 1903 do 14. 1. 1970), ameriški arhivist in arhivski teoretik.

Glej: Internetni vir: Theodore Roosevelt Schellenberg, [http://archivopedia.com/wiki/index.php?title=Schellenberg,_T.R._\(Theodore_R.\)_1903-1970](http://archivopedia.com/wiki/index.php?title=Schellenberg,_T.R._(Theodore_R.)_1903-1970). Pridobljeno 15. 6. 2018.

⁴³ Grabnar; Planinc: Problemi valorizacije, str. 76–84.

⁴⁴ Zvonka Zupanič Slavec, prof. dr., dr. med, predstojnica Inštituta za zgodovino medicine Medicinske fakultete Univerze v Ljubljani od 1992 dalje, predavateljica predmeta Zgodovina medicine ter zgodovina medicine in dentalne medicine.

Internetni vir: <http://www.mf.uni-lj.si/izm/predstojnica-instituta>. Pridobljeno 15. 6. 2018.

Primer urejenega gradiva Onkološkega inštituta v arhivski škatli (foto: Lucija Planinc 2014).

Vodstvo Banovinskega inštituta za raziskovanje in zdravljenje novotvorb pred vhodom obnovljene šempetrske kasarne, njihove prvotne lokacije, leta 1938 (SI AS 2073 Onkološki inštitut Ljubljana, šk. 2524).

Prezemi gradiva

Slovenski javni arhivi so v slabih 70 letih od omenjenih prvih prevzemov leta 1951 do zadnjih leta 2018 opravili blizu 100 prevzemov.⁴⁵ Število je naraščalo po naslednjem časovnem zaporedju:

- v letih 1951–1970 14 % prevzemov;
- v letih 1970–2000 27 % prevzemov;
- v letih 2000–2018 59 % prevzemov.

Zanimiva je tudi raznovrstnost izročiteljev, ki jih predstavljamo po zaporedju števila izročitev:

- bolnišnični zavodi – ustvarjalci arhivskega gradiva oz. njihovi predhodniki (84 %);
- sorodni zavodi (muzeji, knjižnice, inštituti) (4 %);
- zasebniki (3 %);
- naključni izročitelji (3 %);
- organi lokalne samouprave (2 %);
- interesne skupnosti (združenja) (3 %);
- tuja država (1 %).

Tempo prevzemov, deloma tudi različnost izročiteljev arhivskega gradiva si lahko razložimo v luči postopnega oblikovanja arhivske mreže (arhivsko gradivo so pred ustanovitvijo pokrajinskih arhivov hranili sorodni zavodi in institucije ter lokalni organi oblasti) in temeljnega arhivskega zakona iz 1997, ki je redefiniral ustvarjalce arhivskega gradiva in mednje uvrstil vse javnopravne osebe. Zato je razumljivo, da je bila po letu 2000 izpeljana polovica vseh prevzemov, največ od ustvarjalcev samih. Števila prevzemov pa ne moremo enačiti s številom fondov zdravstvenih zavodov in združenj, teh je v celoti ohranjenih 53 v vseh slovenskih arhivih. Gradivo je bilo zlasti od neposrednega ustvarjalca prevzeto večkrat, 3-krat, 4-krat, od Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani celo 12-krat v letih 1971–2009. Podatek govori v prid kontinuiranemu sodelovanju med arhivi, izvajalci arhivske službe in ustvarjalci arhivskega gradiva, ki ga arhivisti vseskozi poudarjamo kot osnovni pogoj za uspešno varstvo arhivskega gradiva. Med izročitelji je nekaj zasebnikov, gre za strokovne, pogosto za vodilne delavce zavodov, ki so darovali dokumente, povezane z njihovim delovanjem, ali pa za naključne zbiralce. Lastno gradivo sta izročili dve interesni skupnosti, Poslovna skupnost slovenskih naravnih zdravilišč in Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije. Nekaj gradiva je bilo najdenega naključno, ob urejevalnih delih v samih arhivskih ustanovah ali pa ob prenavljanju poslopij zdravstvenih zavodov, kot na primer fond Zdravniške zbornice Slovenije, katerega gradivo je bilo povsem naključno odkrito leta 1987 ob adaptaciji stavbe današnjega Nacionalnega inštituta za javno zdravje na Trubarjevi cesti 2 v Ljubljani.⁴⁶ Od tujih držav smo prevzeli gradivo enkrat samkrat, leta 1981 smo od Republike Avstrije na podlagi mednarodne sukcesijske pogodbe o vrnitvi arhivskega gradiva po razpadu Avstro-Ogrske pridobili 0,3 t. m. Garnizijske bolnice v Ljubljani.⁴⁷

⁴⁵ V spletnih predstavitev fondov ARS in pokrajinskih arhivov je evidentiranih 96 prevzemov, a upoštevati velja dejstvo, da so navedbe mestoma nedosledne in pomanjkljive.

⁴⁶ Internetni vir: SI AS 1218 Zdravniška zbornica Slovenije, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?id=25711>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

⁴⁷ Internetni vir: SI AS 1154 Garnizijska bolnica v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=25546>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

Sumarna predstavitev količine in vrste fondov

Preglednica 1: Prikaz količine, vrste in časa nastanka fondov zdravstvenih ustanov v slovenskih arhivih

Arhiv	Fond	Razvrstitev	Količina [tek. m]	Časovno obdobje
ARS	Deželna civilna bolnica v Ljubljani (SI AS 424)	II	57,00	1819 - 1918
ARS	Državna bolnica za ženske bolezni v Ljubljani (SI AS427)	II	40,00	1923 - 1946
ARS	Kranjska deželna blaznica Studenec (SI AS 431)	II	1,00	1819 - 1905
ARS	Obča državna bolnica v Ljubljani (SI AS 425)	II	70,00	1918 - 1945
ARS	Otroška bolnica v Ljubljani (SI AS 432)	II	1,00	1892 - 1946
ARS	Bolnišnica Golnik (SI AS 399)	III	102,50	1919 - 2006
ARS	Inštitut RS za rehabilitacijo (SI AS 1998)	III	30,10	1954 - 1975
ARS	Inštitut za varovanje zdravja RS (SI AS 1217)	III	126,00	1895 - 1988
ARS	Onkološki inštitut (SI AS 2073)	III	292,00	1920 - 2005
ARS	Univerzitetni klinični center v Ljubljani (SI AS 426)	III	401,00	1935 - 2011
ARS	Civilna bolnica Stari trg (SI AS 1661)	V	0,01	1943 - 1944
ARS	Garnizijska bolnica v Ljubljani (SI AS 1154)	V	0,30	1820 - 1869
ARS	Slovenske vojne partizanske bolnišnice (SI AS 1860)	V	12,10	1943 - 1987
ARS	Vojna bolnišnica četrte armade v Celovcu (SI AS 1862)	V	0,10	1945
ARS	Sanatorij Šljajmarjev dom (SI AS 1965)	VI	6,50	1932 - 1946
ARS	Zdravniška zbornica Slovenije (SI AS 1218)	VII	0,70	1896 - 1943
ARS	Združenje zdravstvenih zavodov Slovenije (SI AS 2049)	VII	0,80	1993 - 2000
ARS skupaj			1141,11	
PAM	Center za sluh in govor Maribor (SI_PAM/1396)	I	4,80	1978 - 2000
PAM	Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše Maribor (SI_PAM/1394)	I	21,00	1957 - 2005
PAM	Zdravstveni dom dr. Adolfa Drolca Maribor (SI_PAM/1938)	I	12,90	1953 - 2012
PAM	Zdravstveni dom Lendava (SI_PAM/1996)	I	1,60	1955 - 2008
PAM	Splošna bolnišnica Maribor (SI_PAM/1384)	II	30,70	1840 - 1961
PAM	Splošna bolnišnica Murska Sobota (SI_PAM/1385)	II	60,00	1914 - 1946
PAM	Splošna bolnišnica Slovenj Gradec (SI_PAM/1891)	II	65,20	1898 - 1980
PAM	Zavod za rekreacijo otrok in mladine Miloša Zidanška na Pohorju (SI_PAM/1392)	IV	0,50	1965 - 1971
PAM	Kirurški gremij za mariborsko okrožje (SI_PAM/1877)	VII	0,10	1776 - 1873
PAM skupaj			196,80	
ZAC	Zdravstveni dom Celje (SI_ZAC/0903)	I	0,30	1949 - 1956
ZAC	Špital Svete Elizabete v Celju (SI_ZAC/0902)	II	0,30	1459 - 1866
ZAC	Splošna bolnišnica Brežice (SI_ZAC/1056)	II	15,00	1885 - 2012
ZAC	Splošna bolnišnica Celje (SI_ZAC/1485)	II	11,20	1923 - 1980
ZAC	Zdravilišče Dobrna (SI_ZAC/0906)	IV	2,00	1927 - 1952
ZAC	Zdravilišče Laško (SI_ZAC/1205)	IV	0,10	1862
ZAC	Zdravilišče Novo Celje (SI_ZAC/0908)	IV	0,10	1948 - 1949
ZAC	Zdravilišče Rogaška Slatina (SI_ZAC/0907)	IV	131,10	1800 - 2000
ZAC	Zdravilišče Topolšičica (SI_ZAC/0909)	IV	1,00	1922 - 1968
ZAC	Zveza naravnih zdravilišč in zdraviliških krajev (SI_ZAC/1336)	VII	0,40	1956 - 1976
ZAC skupaj			161,50	
ZAL	Zdravstveni dom za študente Ljubljana (SI_ZAL_LJU/0666)	I	3,70	1958 - 1993
ZAL	Zdravstveni dom Litija (SI_ZAL_LIT/0044)	I	2,20	1940 - 1997
ZAL	Zdravstveni dom Ljubljana (SI_ZAL_LJU/0794)*	I	19,40	1931 - 1983
ZAL	Zdravstveni dom Metlika (SI_ZAL_MET/0042)	I	2,50	1958 - 2004
ZAL	Zdravstveni dom Škofja Loka (SI_ZAL_ŠKL/0359)	I	0,10	1951 - 1967
ZAL	Mestna porodnišnica Ljubljana (SI_ZAL_LJU/0795)*	II	34,40	1957 - 1972
ZAL	Psihiatrična bolnišnica Idrija (SI_ZAL_IDR/0259)	II	13,60	1957 - 1990
ZAL	Splošna Bolnišnica Jesenice (SI_ZAL_JES/0082)	II	19,50	1898 - 1997
ZAL skupaj			95,40	
ZAP	Zdravstveni dom Ptuj (SI_ZAP/0200)	I	4,20	1954 - 1975
ZAP	Bolnica in hiralnica Ptuj (SI_ZAP/0081)	II	18,00	1868 - 1975
ZAP	Bolnica Ormož (SI_ZAP/0083)	II	15,00	1937 - 1967
ZAP	Psihiatrična bolnišnica Ormož (SI_ZAP/0603)	II	8,10	1966 - 1990
ZAP skupaj			45,30	
PANG	Združeni zdravstveni dom Nova Gorica (SI_PANG/0495)	I	2,80	1951 - 1991
PANG	Splošna bolnišnica Dr. Franca Derganca Nova Gorica (SI_PANG/0409)	II	17,40	1945 - 2015
PANG	Ambulanta za akupunkturo (SI_PANG/0946)	VI	0,80	1983 - 2003
PANG skupaj			21,00	
PAK	Civilna bolnica Postojna (SI_PAK/0849)*	II	15,60	1911 - 1950
PAK	Splošna bolnica Izola (SI_PAK/0777)*	II	0,02	1972 - 1981
PAK skupaj			15,62	

Oznaka *	Povzeto iz evidenc ZAL, PAK	Okrajšava	Razvrstitev	
		ARS	Arhiv Republike Slovenije	I zdravstveni domovi
		ZAL	Zgodovinski arhiv Ljubljana	II splošne, posebne bolnišnice
		PAM	Pokrajinski arhiv Maribor	III klinike, inštituti, centri
		ZAC	Zgodovinski arhiv Celje	IV zdravilišča
		ZAP	Zgodovinski arhiv Ptuj	V vojaške bolnišnice
		PANG	Pokrajinski arhiv Nova Gorica	VI zasebne bolnišnice
		PAK	Pokrajinski arhiv Koper	VII združenja, skupnosti, zbornice

Slovenski javni arhivi danes hranijo 53 fondov zavodov s področja zdravstva, kar predstavlja 1676,73 tekočih metrov gradiva. V primerjavi z 78.417⁴⁸ tekočimi metri vsega ohranjenega predstavljajo le dobra 2 % arhivske kulturne dediščine na Slovenskem. Zaradi lažjega in nazornega prikaza jih predstavljamo v razpredelnici in dveh grafičnih prikazih.

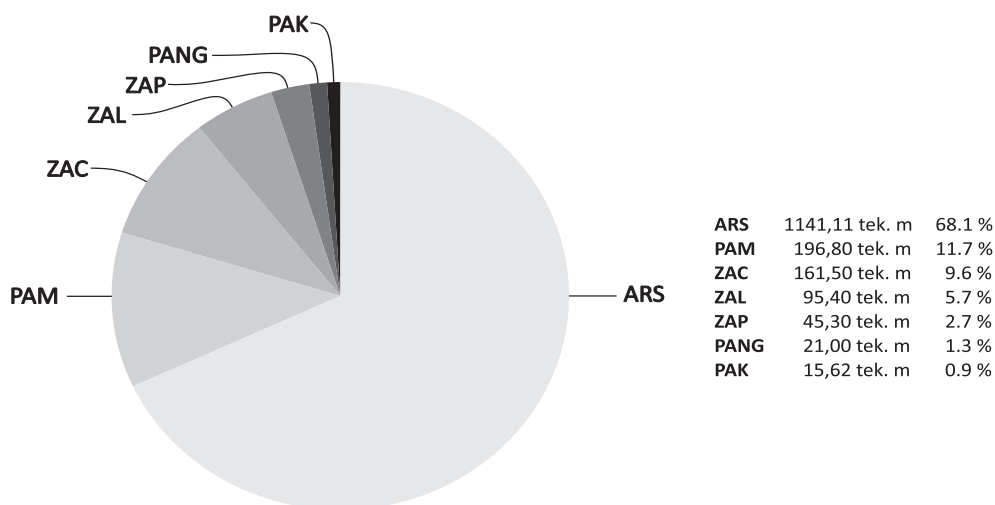
Razpredelnica fonde razdeli v sedem kolon, ki so poudarjene z vodoravnimi črtami in kažejo gradivo sedmih slovenskih arhivov. Vsak fond je predstavljen z imenom in signaturo v oklepaju. Ta pa je sestavljena iz mednarodne dogovorjene oznake države, na podlagi standarda IS03166 (SI za Slovenijo), oznake arhiva (AS za Arhiv Republike Slovenije) in zaporedne številke fonda, vzete iz registra fondov posameznega arhiva. Količina gradiva je opisana v tekočih metrih, čas nastanka z začetno in končno letnico gradiva. Z rimskimi številkami (od I do VII) je označena dejavnost ustvarjalcev gradiva, ki je razvrščena v sedem skupin. Te so oblikovane na osnovi obstoječe klasifikacije fondov pokrajinskih arhivov (ki zdravstvene zavode deli na bolnišnice, zdravstvene domove in zdravilišča) in sistematike, ki jo uvaja Zakon o zdravstveni dejavnosti, ki zavode deli po njihovi primarni, sekundarni in terciarni zdravstveni dejavnosti. Ločeni skupini predstavljata fonde vojaških in zasebnih bolnišnic, v zadnji so predstavljena združenja oz. skupnosti, ki delujejo oz. so (bile) sestavni deli zdravstva.

Gre torej za naslednje skupine ustvarjalcev gradiva, ki so predstavljene tudi grafično (graf 2):

- I. zdravstveni domovi: 12 fondov, 75,50 t. m. – 4,50 %;
- II. splošne in posebne bolnišnice: 20 fondov, 493,02 t. m. – 29,40 %;
- III. klinike, inštituti, centri: 5 fondov, 951,60 t. m. – 56,80 %;
- IV. zdravilišča: 6 fondov 134,80 t. m. – 8,00 %;
- V. vojaške bolnišnice: 4 fondi, 12,51 t. m. – 0,70 %;
- VI. zasebne bolnišnice: 2 fonda, 7,30 t. m. – 0,40 %;
- VII. zveza, združenje, zbornica, gremij: 4 fondi, 2,00 t. m. – 0,10 %.

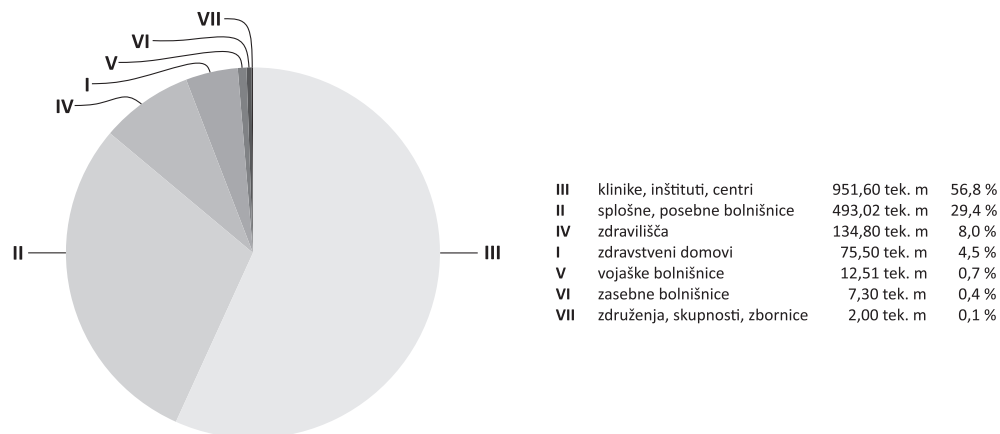
Zanimivo je tudi razmerje količine gradiva po slovenskih arhivih (graf 1), ki ga kaže naslednje zaporedje:

- Arhiv Republike Slovenije, 17 fondov, 1141,11 t. m. – 68,10 %;
- Pokrajinski arhiv Maribor, 9 fondov, 196,80 t. m. – 11,70 %;
- Zgodovinski arhiv Celje, 10 fondov, 161,50 t. m. – 9,60 %;

Graf 1: Grafični prikaz razmerja količine zdravstvenega gradiva po slovenskih arhivih.

⁴⁸ Internetni vir: Poročilo o delu arhivov v letu 2016, Ministrstvo za kulturo, str. 5, http://www.arhiv.gov.si/fileadmin/arhiv.gov.si/pageuploads/porocila/SJAS_-_letna_porocila/Skupno_porocilo_2016_-_javni_arhivi.pdf. Pridobljeno 6. 6. 2018.

Graf 2: Grafični prikaz razmerja količine zdravstvenega gradiva po skupinah ustvarjalcev.

- Zgodovinski arhiv Ljubljana, 8 fondov, 95,40 t. m. – 5,70 %;
- Zgodovinski arhiv na Ptuju, 4 fondi, 45,30 t. m. – 2,70 %;
- Pokrajinski arhiv v Novi Gorici, 3 fondi, 21,00 t. m. – 1,30 %;
- Pokrajinski arhiv Koper, 2 fonda, 15,62 t. m. – 0,90 %.

Iz razpredelnice in grafičnih predstavitev povzamemo naslednje značilnosti tega gradiva: Dobro polovico vsega predstavljajo fondi zavodov na terciarni ravni, ki opravljajo znanstvenoraziskovalno in vzgojno-izobraževalno delo ter najzahtevnejše zdravstvene storitve. Vseh pet fondov hrani Arhiv Republike Slovenije. Najobsežnejši je fond Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani s 401,00 t. m. gradiva iz obdobja 1935–2011.

Slabo tretjino predstavljajo fondi splošnih in posebnih bolnišnic. Gre za fonde bolnišnic, ki so usmerjene v zdravljenje več bolezni ali pa v zdravljenje določenih skupin prebivalstva oz. določenih bolezni. Hranijo jih vsi slovenski arhivi. Medtem ko fonde Arhiva Republike Slovenije pojmujeemo kot zaključene – gre za predhodnike današnjega Univerzitetnega kliničnega centra v Ljubljani oz. njegovih klinik, so ustvarjalci fondov pokrajinskih arhivov vitalni del sekundarne zdravstvene dejavnosti na Slovenskem. V mislih imamo zlasti 9 fondov splošnih bolnišnic in dveh psihiatričnih.

Gradivo zdravilišč je skoraj v celoti skoncentrirano v celjskem arhivu, največ ga je ohranjenega o zdravilišču Rogaška Slatina (131,10 t. m.), ki ima tudi precejšen časovni razpon (1800–2000). Zdravstveni domovi kot tipični zavodi osnovne zdravstvene dejavnosti sodijo v pristojnost pokrajinskih arhivov, do sledj so jih prevzeli 12.

Fonde vojaških bolnišnic hrani Arhiv RS, največ je gradiva partizanskih bolnišnic, ki jih je arhiv pridobil leta 1992 s pripojitvijo arhivskega oddelka Inštituta za novejšo zgodovino. Nekaj je gradiva zasebnih bolnišnic, najmanj pa gradiva združenj. Mednje smo uvrstili tudi fond Kirurškega gremija za mariborsko okrožje in Zdravniško zbornico Slovenije, dve tipični stanovski organizaciji.

Večinoma gre za zdravstveno dokumentacijo, popise oz. kartone bolnikov, matične knjige in druge zdravstvene evidence. A težnja po prevzemu vsebinsko uravnoteženega gradiva, po enakomerni zastopanosti zdravstvene in upravno-poslovne dokumentacije je v zadnjem desetletju opazna.

Zaključek

Tradicijo varstva arhivskega gradiva zdravstvenih ustanov lahko primerjamo z varstvom preostale arhivske dediščine na Slovenskem, kjer je vseskozi prisotna stiska s skladišči in kadri, pri tem pa se zaradi izvorno elektronskih za-

pisov in z njimi povezanih znanj profil arhivista nezadržno spreminja. Razumevanje medicinske dokumentacije, ki je za valorizacijo ključnega pomena, je za slovenskega arhivista, čigar temeljna izobrazba je družboslovna, težavno. Nujno je sodelovanje s strokovnjaki medicinskih in drugih naravoslovnih strok. Uporaba, posredno pa tudi prevzemanje medicinske dokumentacije sta zaradi Zakona o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta,⁴⁹ omejena. O usodnih posledicah pa je zaradi kratkega časovnega obdobja od njegovega sprejetja prezgodaj govoriti.

VIRI IN LITERATURA

LITERATURA

Grabnar, Mojca: Valorizacija zdravstvene dokumentacije na primeru Univerzitetnega kliničnega centra. V: *Arhivi* 8 (1985), št. 1/2, str. 31–34.

Grabnar, Marija; Planinc, Lucija: Problemi valorizacije, popisovanja in tehnične ureditve fotografskega gradiva fonda SI AS 2073 Onkološki inštitut. V: *Standardizacija (p)opisov arhivskega gradiva in uskladitev strokovnih praks v slovenskih javnih in cerkvenih arhivih* (ur. Jure Volčjak). Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 2013, str. 76–84.

Kopač, Janez: Arhivsko gradivo in njegovi ustvarjalci. V: *Arhivi* 22 (1999), št. 1/2, str. 73–79.

Navodilo o odbiranju arhivskega gradiva iz registraturnega gradiva. V: *Uradni list SRS*, št. 9/1970.

Pivk, Olga: Druga izdaja splošnih mednarodnih standardov za arhivsko popisovanje. V: *Arhivi* 23 (2000), št. 2, str. 117–128.

Pravilnik o odbiranju in izročanju arhivskega gradiva arhivu. V: *Uradni list SRS*, št. 34/1981, št. 2/1982.

Pravilnik o odbiranju in izročanju javnega arhivskega gradiva arhivu. V: *Uradni list RS*, št. 59/1999 + priloga Seznam dokumentarnega gradiva ... »za katerega se šteje, da je praviloma vedno arhivsko gradivo«.

Seznam družbenih pravnih oseb in društev, katerih arhivsko gradivo bo v skladu z ZNKD prevzemal Arhiv SRS. V: *Uradni list SRS*, št. 29/1982.

Seznam pravnih oseb ter njihovih organizacijskih enot, za katere so pristojni Arhiv Republike Slovenije, posamezni regionalni arhivi in arhivi lokalnih samoupravnih skupnosti, kadar so ti ustanovljeni (izdal ga je dr. Vasko Simoniti, Minister za kulturo, 28. 1. 2005).

Uredba o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva. V: *Uradni list RS*, št. 42/2017, čl. 57.

Zakon o arhivskem gradivu in arhivih (ZAGA). V: *Uradni list RS*, št. 20/1997, št. 32/1997, št. 24/2003.

Zakona o arhivskem gradivu, ki vsebuje osebne podatke o zdravljenju pacienta (ZAGOPP) (Ur. l. RS, št. 85/2016).

Zakon o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (ZVDAGA). V: *Uradni list RS*, št. 30/2006, 51/2014.

Zakon o naravni in kulturni dediščini (ZNKD). V: *Uradni list SRS*, št. 1/1981.

Zakon o zdravstveni dejavnosti (ZZDej). V: *Uradni list RS*, št. 23/2005 – uradno prečiščeno besedilo, 15/2008 – ZPacP, 23/2008, 58/08 – ZZdrS-E, 77/2008 – ZDZdr, 40/2012 – ZUJF, 14/2013, 88/2016 – ZdZPZD in 64/2017).

Zelič Andreja; Lesjak, Zlatka; Aristovnik, Bojana: Upravljanje z dokumentarnim in arhivskim gradivom v Splošni bolnišnici Celje. Izkušnje s pripravo dokumentarnega gradiva, odbiranjem in izročitvijo arhivskega gradiva Zgodovinskemu arhivu Celje.

⁴⁹ ZAGOPP, Ur. l. RS, št. 85/2016.

V: *Tehnični in vsebinski problemi klasičnega in elektronskega arhiviranja. Arhivi v globalni informacijski družbi* (ur. Nina Gostenčnik). Maribor: Pokrajinski arhiv, 2014, str. 243–262, http://www.pokarh-mb.si/uploaded/datoteke/radenci2014/21_aristovnik_2014.pdf. Pridobljeno 13. 7. 2018.

Žontar, Jože: Zgodovinopisje in arhivistika. V: *Arhivi* 22 (1999), št. 1/2, str. 17–20.

Žumer, Vladimir: Valorizacija dokumentarnega gradiva za zgodovino, znanost in kulturo. Ljubljana: Arhiv Republike Slovenije, 1995.

Žumer, Vladimir: Strokovni in politični vidiki valorizacije arhivskega gradiva. V: *Arhivi* 22 (1999), št. 1/2, str. 39–49.

Žumer, Vladimir: Poslovanje z zapisi. Upravljanje in hramba dokumentarnega gradiva, klasifikacijski načrti za razvrščanje gradiva z roki hrambe in elektronska hramba gradiva v digitalni obliki. Ljubljana: Planet GV, 2008.

Žumer, Vladimir: Enotni klasifikacijski načrt za razvrščanje poslovne in zdravstvene dokumentacije z roki hranjenja za zavode s področja zdravstva. V: *Kako do urejenih, varnih in hitro dostopnih dokumentov v zdravstvenih ustanovah. Zbornik predavanj o varstvu dokumentacije v zdravstvenih ustanovah* (ur. Marija Grabnar). Ljubljana: Arhivsko društvo Slovenije, 2012, str. 55–100.

INTENETNI VIRI

Evidenca fondov in zbirk Arhiva RS, <http://arsq.gov.si/Query/suchinfo.aspx>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

Podatki o arhivskem gradivu slovenskih regionalnih arhivov, <http://www.siranet.si/suchinfo.aspx>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

Poročilo o delu arhivov v letu 2016, Ministrstvo za kulturo, http://www.arhiv.gov.si/fileadmin/arhiv.gov.si/pageuploads/porocila/SJAS_-_letna_porocila/Skupno_porocilo_2016_-_javni_arhivi.pdf. Pridobljeno 6. 6. 2018.

SI_ZAP/0083, Bolnica Ormož, <http://www.siranet.si/detail.aspx?id=59451>. Pridobljeno 15. 6. 2018.

SI AS 1154 Garnizijska bolnica v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=25546>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

SI AS 1218 Zdravniška zbornica Slovenije, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?id=25711>. Pridobljeno 28. 6. 2018.

SI AS 399 Bolnišnica Golnik, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?id=23846>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

SI AS 424 Deželna civilna bolnica v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23895>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

SI AS 425 Obča državna bolnica v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23898>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

SI AS 426 Univerzitetni klinični center v Ljubljani, <http://arsq.gov.si/Query/detail.aspx?ID=23902>. Pridobljeno 5. 6. 2018.

SI_PAM/1384, Splošna bolnišnica Maribor, <http://www.siranet.si/detail.aspx?ID=43075>. Pridobljeno 15. 6. 2018.

Skupna letna poročila o delu slovenskih javnih arhivov, http://www.arhiv.gov.si/si/o_arhivu/letni_programi_in_porocila/skupna_porocila_slovenskih_javnih_in_cerkvenih_arhivov/. Pridobljeno 5. 6. 2018.

Theodore Roosevelt Schellenberg, [http://archivopedia.com/wiki/index.php?title=Schellenberg,_T.R._\(Theodore_R.\),_1903-1970](http://archivopedia.com/wiki/index.php?title=Schellenberg,_T.R._(Theodore_R.),_1903-1970). Pridobljeno 15. 6. 2018.

SUMMARY

ARCHIVAL FONDS OF HEALTH CARE INSTITUTIONS IN REGIONAL ARCHIVES AND ARCHIVES OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

The archival fonds of health care institutions in regional archives and the Archives of the Republic of Slovenia represents only 2% of all archival records managed by the Slovenian public archives; however, the frequency of their use for scientific and other purposes is gradually increasing. Therefore, it is very important to highlight this kind of archival records for a gradual and better understanding of the entirety. The appraisal of health care institutions, potential creators of archival records, in the second half of 1990s was especially important as compared to the one in the first half of the 1980s. Where previously only a few central Slovenian institutions were identified in this context, all public health care institutions, which provide health care services at the primary, secondary, and tertiary level, were henceforward designated as creators of archival records. The quantity of acquired archival records therefore significantly increased after 2000. Statutory issuance of written professional instructions for the selection of archival records from documents in 1999 was the next step to the legal regulation, which we have today. Slovenian archives keep 1676.73 linear meters of archival records, managed in 53 archival fonds. These are the fonds of health care centers, general and specialized hospitals, clinics and clinical institutes. The Archives of the Republic of Slovenia manages more than half of all records from the field of health care, while the regional archives keep records of health care centers, general and specialized hospitals, and sanatoriums.